

Oriënterend fertiliteitonderzoek

U en uw partner hebben al enige tijd een kinderwens. In overleg met uw (huis)arts heeft u besloten tot een afspraak op de polikliniek Fertiliteit van Meander Medisch Centrum. Hier zal het fertiliteitsonderzoek, een onderzoek naar de vruchtbaarheid, plaatsvinden.

Met het fertiliteitsonderzoek proberen we oorzaken op te sporen die kunnen verklaren waarom er nog geen zwangerschap is opgetreden. Ook proberen we een inschatting te geven van uw kans op het bereiken van een (spontane) zwangerschap.

De onderzoeken op de polikliniek Fertiliteit worden vergoed vanuit de basisverzekering. Of uw behandeling volledig wordt vergoed hangt af van uw verzekering. Wij adviseren u uw verzekeringspolis te raadplegen of te informeren bij uw verzekeraar. Voor onderzoek en behandeling ontvangen zowel de man als de vrouw een rekening.

Na het doorlopen van het fertiliteitsonderzoek vindt een eindgesprek plaats met de fertiliteitsarts. In dit gesprek worden de resultaten van het onderzoek besproken en zal de arts het advies met u en uw partner bespreken. Dit advies is binnen het teamoverleg van fertiliteitsgynaecologen en fertiliteitsartsen vastgesteld.

In deze folder geven we u informatie over onze polikliniek en over het fertiliteitsonderzoek. U kunt dit thuis nog eens rustig doorlezen. Heeft u vragen of problemen, nu of tijdens de behandeling, dan kunt u deze altijd voorleggen aan uw behandelend arts.

Samenstelling fertiliteitsteam

Dhr. E.A. Brinkhuis, gynaecoloog
Dhr. W.A. Schöls, gynaecoloog
Mw. L. Pijffers, fertiliteitsarts
Mw. N.M. Vermeulen, fertiliteitsarts/seksuoloog NVVS

Sibylla Linders, doktersassistente
José Geurtsen, doktersassistente/verpleegkundige
Hanneke Hardeman, doktersassistente
Joanne van Middendorp, doktersassistente

Tevens is aan ons team een maatschappelijk werkster verbonden: mevr. T. Westdijk.

Telefonische bereikbaarheid polikliniek

- **Werkdagen**
U kunt bellen naar de polikliniek tussen 08.00-12.00 uur en van 13.30-16.00 uur via het telefoonnummer 033-8504373. Op het moment dat we tussen de middag lunchen, hoort u dit op een ingesproken bandje en verzoeken wij u op een later tijdstip terug te bellen.
- **Weekend**
In het weekend zijn wij niet bereikbaar. Bij vragen die niet kunnen wachten kunt u contact met ons opnemen via het algemene telefoonnummer van het ziekenhuis: 033 - 850 50 50.

Bezoekadressen:

Meander Medisch Centrum
Maatweg 3
3813 TZ Amersfoort

Locatie Baarn
Molenweg 2
3743 CM Baarn

Locatie Barneveld
(Medisch Centrum de Burgt)
Nederwoudseweg 17
3772 TD Barneveld

Locatie Leusden
(Medisch Centrum de Mulderij)
De Mulderij 2
3831 NV Leusden

Locatie Nijkerk
(De Nije Veste)
Oranjelaan 104
3862 CX Nijkerk

Postadres:

Postbus 1502
3800 BM Amersfoort

Telefoonnummers:

Algemeen: 033 – 850 50 50
Afspraken: 033 – 850 60 70

KvK Gooi en Eemland:

32082917

www.meandermc.nl

Aan elke patiënt wordt een vaste arts toegewezen met wie de beleids- en evaluatiegesprekken zullen plaatsvinden. Dit is in principe de arts die u bij het eerste consult heeft gezien. Voor echo's en andere afspraken tijdens het oriënterend fertiliteitsonderzoek, zult u ook regelmatig een van de andere artsen zien. Diverse afspraken moeten namelijk uitgevoerd worden op een specifieke dag van de cyclus waardoor deze niet ver van tevoren kunnen worden gepland.

Wanneer uw vaste arts werkt op tijden die u niet goed uitkomen of wanneer u om een andere reden liever naar een andere arts gaat, is dat uiteraard ook mogelijk.

Een deel van de onderzoeken en eventuele vervolghandelingen kan ook plaatsvinden bij een van de doktersassistentes. Zij zijn hiervoor geschoold en ze werken onder supervisie van de artsen.

De voortplanting

Eisprong

Om een zwangerschap tot stand te brengen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Allereerst moet uit de eierstok van de vrouw een eitje vrijkomen, de eisprong of ovulatie. Meestal vindt de ovulatie plaats rond de 14e cyclusdag, ongeveer 14 dagen voor het optreden van de volgende menstruatie. Een cyclus duurt gemiddeld 28 dagen. De eerste cyclusdag is de dag waarop de menstruatie goed doorzet. Een eventuele bevruchting vindt plaats in de eileider waarna het bevruchte eitje naar de baarmoeder (uterus) gaat om daar in te nestelen. Als er geen bevruchting of innesteling plaatsvindt, zal er opnieuw een menstruatie optreden.

Zaadcellen

Om tot bevruchting te komen moeten bij de man voldoende zaadcellen worden gemaakt. Deze aanmaak vindt plaats in de zaadballen (testikels). Bij een zaadlozing komen de zaadcellen samen met zaadvocht naar buiten. Tijdens gemeenschap komt het zaad via de vagina bij de baarmoederhals terecht waarna het via de baarmoederholte in de eileider komt.

Bevruchting vindt plaats wanneer het eitje en de zaadcel elkaar ontmoeten in een van de eileiders. De bevruchte eicel gaat zich delen tot een embryo waarna dit embryo zich na enkele dagen innestelt in de baarmoeder.

Verminderde vruchtbaarheid

Ongeveer 10% van de Nederlandse paren in de vruchtbare leeftijdsfase die een zwangerschap nastreven, heeft problemen met verminderde vruchtbaarheid (er treedt geen zwangerschap op binnen 1 jaar). Bij het streven naar een zwangerschap kunnen allerlei stoornissen optreden: bij de vrouw, de man of beiden. Regelmatig wordt geen oorzaak gevonden voor de verminderde vruchtbaarheid.

Mogelijke oorzaken bij de vrouw

- stoornissen in de menstruele cyclus en/of de eisprong.
- afwijkingen aan baarmoeder en/of eileiders, bijvoorbeeld verklevingen na een ontsteking of een Chlamydia infectie.

Mogelijke oorzaak bij de man

- verminderde zaadkwaliteit.

Mogelijke oorzaken bij beiden

- onbegrepen stoornis (wanneer er bij onderzoek geen afwijkingen worden gevonden).
- problemen met seksualiteit.

Adviezen voor man en vrouw

Foliumzuur

Het is van belang dat vrouwen de vitamine foliumzuur gaan gebruiken zodra zij een kinderwens hebben. Via voeding wordt onvoldoende foliumzuur opgenomen. Foliumzuur is een vitamine die nodig is voor een goede

ontwikkeling van onder andere hersenen en ruggenmerg (neurale buis) van de baby. De aanleg van deze organen vindt al vroeg in de zwangerschap plaats. Er wordt geadviseerd dat vrouwen vanaf 4 weken vóór de bevruchting tot 10 weken zwangerschapsduur 1 tablet foliumzuur van 0,4 mg per dag innemen. Hierdoor wordt de kans op afwijkingen aan de neurale buis van de baby verlaagd. Langdurig gebruik van Foliumzuur is niet schadelijk.

Levensstijl

Er is steeds meer bekend over de effecten van een negatieve levensstijl bij zowel mannen als vrouwen, op de zwangerschapskans en de gezondheid van het toekomstige kind.

Wij raden u dan ook dringend aan te stoppen met roken, om niet overmatig alcohol te drinken en om bij overgewicht af te vallen. Wij hanteren gewichtsgrenzen voor het starten van een eventuele vruchtbaarheidsbevorderende behandeling.

Vruchtbaarheidsonderzoek

Meestal heeft u al enige tijd geprobeerd zwanger te raken. Met het vruchtbaarheidsonderzoek (OFO: Oriënterend Fertiliteitsonderzoek) wordt geprobeerd eventuele oorzaken van het niet zwanger raken op te sporen. Na het afronden van dit onderzoek vindt een evaluatiegesprek plaats waarin mogelijke oorzaken worden besproken en er eventueel een behandelvoorstel wordt gedaan.

U krijgt voor de eerste afspraak bij een van onze fertiliteitsartsen een oproep toegestuurd. Het is prettig wanneer bij deze eerste afspraak beide partners aanwezig zijn. Dit gesprek zal ongeveer 20 minuten duren. Tijdens dit gesprek worden diverse vragen aan u gesteld, wordt uitgelegd welke onderzoeken zullen plaatsvinden en soms vindt bij deze afspraak ook een gynaecologisch onderzoek plaats. Bij de vrouw worden o.a. vragen gesteld over de menstruaties, doorgemaakte ontstekingen of operaties in de buik. Bij de man worden o.a. vragen gesteld over doorgemaakte ontstekingen of operaties aan de geslachtsorganen. Uiteraard worden aan beiden ook vragen gesteld over de levensstijl (bijvoorbeeld over roken, alcohol- en drugsgebruik).

Gynaecologisch onderzoek

Bij het gynaecologisch onderzoek wordt met een eendenbek (speculum) gekeken naar de baarmoedermond. Aansluitend wordt een vaginale (inwendige) echoscopie verricht waarbij de baarmoeder en eierstokken zichtbaar worden. Vorm en grootte hiervan worden beoordeeld. De aanwezigheid van vleesbomen en cysten kan worden aangetoond, dan wel uitgesloten. Vaak kan een oordeel worden gegeven over eicelvoorraad (de zogenaamde ovariële reservecapaciteit).

Bloedonderzoek

Bij elke vrouw wordt onderzoek gedaan naar antistoffen tegen Chlamydia (een doorgemaakte infectie met Chlamydia kan schade aan de eileiders veroorzaken). Op indicatie wordt een hormoononderzoek gedaan. Dit kan plaatsvinden op verschillende tijdstippen van de cyclus.

Zaadcellenonderzoek

Bij dit onderzoek wordt o.a. gekeken naar het aantal zaadcellen en de beweeglijkheid van de zaadcellen. Vóór het onderzoek dient u een onthoudingsperiode van 2 tot 5 dagen in acht te nemen. Dat wil zeggen dat de laatste zaadlozing 2 tot 5 dagen voor het onderzoek heeft plaatsgevonden. Voor dit onderzoek moet een afspraak worden gemaakt bij het fertiliteitslaboratorium (de procedure staat uitgelegd op het aanvraagformulier dat u op de polikliniek krijgt). Mocht u het zaad niet binnen 1 uur na productie kunnen inleveren, dan kunt u met de poli-assistente overleggen over productie in het ziekenhuis.

Vaak verschillen de uitslagen van het zaadcellenonderzoek van moment tot moment.

Afhankelijk van de uitslag wordt dit onderzoek soms nog na enkele weken tot maanden herhaald. Een uitslag is slechts een momentopname wat betekent dat ook bij mannen met een normale zaadproductie een uitslag soms afwijkende waardes laat zien.

Baarmoederfoto

Soms vindt na de eerste onderzoeken nog een baarmoederfoto (HSG = hysterosalpingogram) plaats. Bij dit onderzoek worden met behulp van een contrastmiddel de baarmoederholte en de eileiders afgebeeld. Zo kan de doorgankelijkheid van de eileiders worden beoordeeld.

Bij voorkeur wordt dit onderzoek uitgevoerd tussen cyclusdag 6 en 13. Dit is na de menstruatie en voor de eisprong. Soms wordt het onderzoek op een later moment in de cyclus gepland. Het is van belang dat u in dat geval tijdelijk veilig vrijt, zodat er geen kans bestaat dat u zwanger bent op het moment van het onderzoek.

Indien de fertiliteitsarts met u heeft afgesproken dat er een baarmoederfoto moet worden gemaakt, dan gaat dat als volgt:

- U belt bij het begin van de menstruatie met de polikliniek-assistente om het onderzoek te plannen. Indien u allergisch bent voor jodium en/of röntgen-contrastmiddelen zullen wij van het onderzoek moeten afzien en alternatieven voor dit onderzoek met u bespreken.
- Op het afgesproken tijdstip wordt u op de afdeling Radiologie van ons ziekenhuis verwacht.
- Het onderzoek wordt verricht door een van de fertiliteitsartsen in samenwerking met een radioloog. Een radiologielaborant assisteert bij het onderzoek.
Op de polikliniek heeft u een recept gekregen voor een pijnstiller die u op de ochtend van het onderzoek en een uur voor het onderzoek kunt innemen.

De gang van zaken bij het maken van de baarmoederfoto

Als er een baarmoederfoto wordt gemaakt ligt u op een tafel met beensteunen. Na het inbrengen van het speculum wordt de baarmoedermond gedesinfecteerd. Er wordt een dun slangetje (katheter) in de baarmoeder ingebracht.

Zo kan het contrastmiddel in de baarmoeder worden gespoten. De baarmoederholte en de eileiders worden zichtbaar gemaakt en de doorgankelijkheid van de eileiders wordt beoordeeld. De radioloog maakt hier meerdere opnames van. Zowel het inbrengen van het slangetje (katheter) als het inspuiten van het contrastmiddel kan pijnlijk zijn. Hiervoor heeft u een pijnstiller voorgeschreven gekregen.

Wij raden u aan niet alleen naar het ziekenhuis te komen voor dit onderzoek. Als u met de auto komt is het beter als u niet zelf terugrijdt.

De dag na het onderzoek komt u opnieuw naar de afdeling Radiologie. Er wordt nog een foto van uw buik gemaakt waarop de verspreiding van het contrastmiddel in de buikholte wordt beoordeeld. Dit onderzoek is niet pijnlijk omdat er niet opnieuw contrastmiddel hoeft te worden ingebracht.

Na het onderzoek

De pijnklachten verdwijnen snel na het onderzoek. U kunt 1 tot 2 dagen wat bloed verliezen. Indien de buikpijnklachten niet verdwijnen of indien u koorts krijgt meer dan 38,5° C, neemt u dan contact op met de polikliniek Fertiliteit: 033 - 850 43 73. Buiten kantooruren en in het weekend kunt u contact opnemen met de dienstdoende arts-assistent van de afdeling Gynaecologie/Verloskunde. Dit kan via het algemene nummer van het ziekenhuis: 033 - 850 50 50.

Kijkoperatie (diagnostische laparoscopie)

Wanneer de baarmoederfoto afwijkend is of als de kans op het vinden van afwijkingen groot is, wordt het vruchtbaarheidsonderzoek afgerond met een kijkoperatie. Zie hiervoor de speciale folder Diagnostische laparoscopie.

Evaluatiegesprek

Na het afronden van het fertiliteitsonderzoek worden de bevindingen in het teamoverleg van fertiliteitsartsen en gynaecologen besproken. De uitkomst hiervan wordt op de polikliniek met u besproken door uw fertiliteitsarts.

In dit gesprek wordt u verteld of er oorzaken zijn gevonden voor het uitblijven van een zwangerschap. Ook hoort u wat uw kansen zijn op het spontaan optreden van een zwangerschap in de nabije toekomst. Indien deze kansen gunstig zijn, wordt u geadviseerd voorlopig geen behandeling te starten. Zijn de kansen minder gunstig dan wordt u een behandelvoorstel gedaan. Hierbij zal ook worden ingegaan op de kans van slagen van de voorgestelde behandeling, de risico's op complicaties en op de lichamelijke en emotionele belasting van de behandeling. Het is aan u of u de voorgestelde behandeling wilt ondergaan.

Emotionele en psychosociale belasting

Voor veel patiënten is het niet vervuld zien van de kinderwens, en de hierbij horende onzekerheid, een belasting. Het onderzoek en de behandeling kunnen vragen oproepen en spanning en onzekerheid met zich meebrengen. U zult vaak naar het ziekenhuis komen wat druk kan geven op uw eventuele werksituatie en bovendien kan er druk komen te staan op uw (seksuele) relatie.

Mogelijk heeft u behoefte om met iemand, anders dan een familielid of vriend, te praten over uw kinderwens en de problemen die dit met zich meebrengt. Aan de polikliniek is een maatschappelijk werkster verbonden. Indien gewenst wordt via uw behandelend arts een afspraak bij haar gemaakt. Bij eventuele seksuele problemen kan bovendien een afspraak gemaakt worden op de polikliniek Seksuologie.

Aanvullende informatie

Patiëntenvereniging Freya

Freya, de landelijke en onafhankelijke patiëntenvereniging voor vruchtbaarheidsproblematiek, geeft informatie en behartigt de belangen van mensen die te maken krijgen met vruchtbaarheidsproblemen en ongewilde kinderloosheid.

Freya
Postbus 476
6600 AL Wijchen
Telefoon: 024 - 645 10 88
E-mail: secretariaat@freya.nl
Internet: www.freya.nl

Meer informatie op internet

www.fertimagazine.nl
www.fertiliteit.info
www.nvog.nl

Folders en boeken

Naast deze folder van Meander Medisch Centrum, zijn er andere folders die voor u van belang kunnen zijn: bijvoorbeeld specifiek over aanvullende onderzoeken en behandelingen zoals ovulatie-inductie, IVF en inseminatie-behandelingen.

Als u meer wilt lezen over achtergronden van ongewilde kinderloosheid zijn er in bibliotheek en boekhandel veel boeken verkrijgbaar over dit onderwerp.

Om u een idee te geven alvast een aantal titels; deze boeken zijn bij ons ook in te kijken.

- Zwanger raak je niet vanzelf, A. de Grient Dreux, 2004, ISBN 9027496145
- Babyboom Zwanger Zap boek, M. Croon, 2007, ISBN 9789072219183
- Zwanger worden, handboek voor kinderwensers en twijfelaars, 2004, ISBN 9080811319
- Het gezicht van kinderloosheid, F. Docters van Leeuwen, 2008, ISBN 9065231463
- 360 graden IVF, E. van Manen, 2006, ISBN 9789065231666
- Mijn fertiliteitsdagboek, A. de Jongh-Smets & L. v.d. Sande-Buscop, 2010, ISBN 9789081061414

